

S
Strategic

E
Environmental

A
Assessment

โครงการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อม ระดับยุทธศาสตร์ (SEA)

โดย ดร. พรวิภา คลังสิน
หัวหน้าโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1

เพื่อรวบรวมผลการศึกษา SEA จากแหล่งต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างและประสบการณ์เรียนรู้ในด้านระบบและกลไก กระบวนการและแนวทางปฏิบัติของ SEA และรวบรวมและจัดทำแหล่งข้อมูลตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ SEA ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี สำหรับรายสาขาหรือเชิงพื้นที่ ที่ถูกกำหนดเป็นประเภทของแผนหรือแผนงานที่ต้องทำ SEA

2

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ SEA ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ให้กับผู้ทำการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประชุมสัมมนา

3

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาข้อเสนอการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแนวทาง (Guideline) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของประเทศให้มีความเหมาะสม

กิจกรรมของโครงการ

1

การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ครั้ง

2

การจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้วิทยากรผู้สอนหลักสูตรการฝึกอบรม SEA

3

การประชุมสนทนาระดับนโยบาย เรื่อง การขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สู่แผนงานการพัฒนาที่ยั่งยืน

4

การฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ทั่วประเทศ จำนวน 6 ครั้ง

5

การสัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง การขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) จำนวน 2 ครั้ง

1

การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ครั้ง

การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ครั้ง

ครั้ง	วันดำเนินการจัดกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผู้เข้าร่วมประชุม (ราย)	ผลลัพธ์
1	วันอังคารที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562	เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทางวิชาการด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)	105	หลักสูตรการฝึกอบรมทางวิชาการด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)
2	วันพฤหัสบดีที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2562	เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทางวิชาการด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ที่ปรับปรุงแล้ว	94	
3	วันศุกร์ที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2562	เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อเสนอการจัดทำ SEA (รวมร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. ...) และร่างแนวทาง (Guideline) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์	125	แนวทางการจัดทำ SEA (รวมร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. ...)
4	วันอังคารที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2562	เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อเสนอการจัดทำ SEA (รวมร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. ...) และร่างแนวทาง (Guideline) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ที่ปรับปรุง	149	ร่างแนวทาง (Guideline) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ที่ปรับปรุงแล้ว

การประชุมกลุ่มย่อยระดม ความคิดเห็นจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1

การประชุมกลุ่มย่อยระดม ความคิดเห็นจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 2

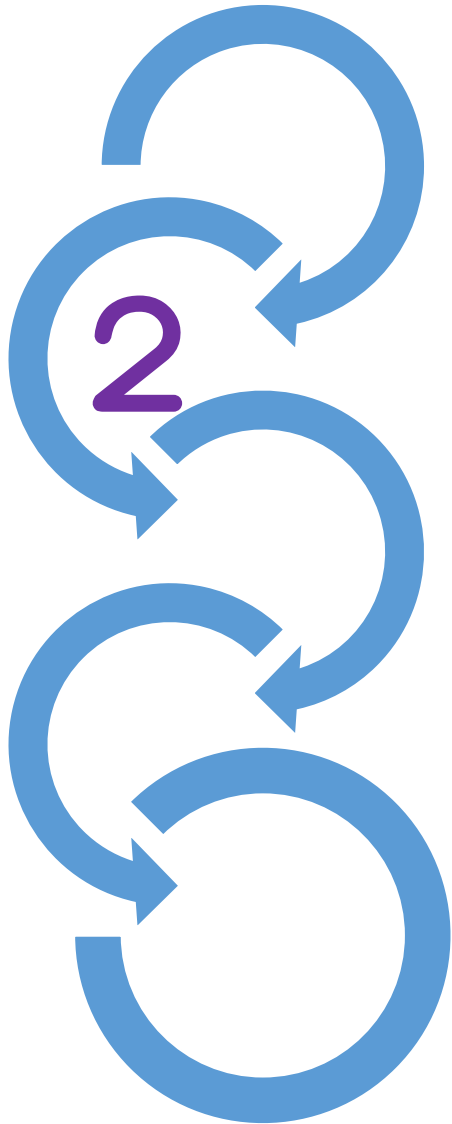
บรรยากาศการประชุมกลุ่ม ย่อยระดมความคิดเห็นจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 3

บรรยากาศการประชุมกลุ่ม ย่อยระดมความคิดเห็นจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 4

การจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อม ให้วิทยากรผู้สอนหลักสูตรการฝึกอบรม SEA

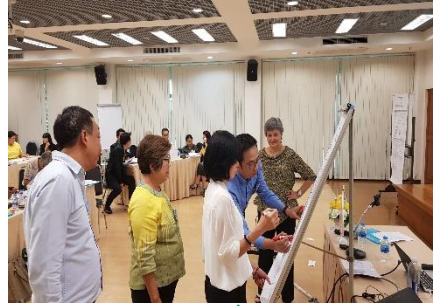
2

การจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้วิทยากรผู้สอน หลักสูตรการฝึกอบรม SEA

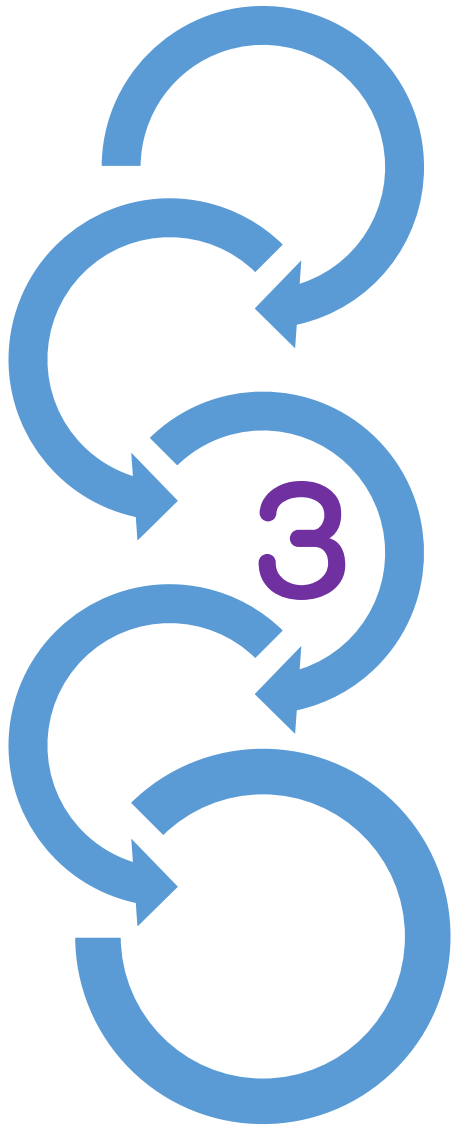
โดย Professor Maria Rosario Partidario

ศาสตราจารย์แห่ง University of Lisbon ประเทศโปรตุเกส ผู้ทรงคุณวุฒิระดับ
นานาชาติ และผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ระหว่างวันที่ 19 – วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2562 จำนวน 2 วันครึ่ง โดยบุคลากรเข้ารับ
การฝึกอบรมประมาณ 25 ราย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และ บริษัทที่ปรึกษา

การประชุมสนทนาระดับนโยบาย
เรื่อง การขับเคลื่อนการประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
สู่แผนงานการพัฒนาที่ยั่งยืน

3

การประชุมสนทนาระดับนโยบาย เรื่อง การขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สู่แผนงานการพัฒนาที่ยั่งยืน

- วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมปรีณซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร
- เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่จะนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ไปใช้ประโยชน์
- ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 61 ราย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับบริหารขององค์กร หน่วยงาน ในการกำหนดนโยบาย แผนและแผนงานการพัฒนาระดับพื้นที่และภาคส่วนต่างๆ

การฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA
ทั่วประเทศ จำนวน 6 ครั้ง

4

การฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ทั่วประเทศ จำนวน 6 ครั้ง

วัตถุประสงค์ :

- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ที่ถูกต้อง
- เพื่อทดลอง พัฒนาทักษะและความสามารถในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)

ระยะเวลาการจัดกิจกรรม :

ระยะเวลาการฝึกอบรม 5 วัน/ครั้ง จำนวน 150 คน/ครั้ง โดยแบ่งจำนวนการจัดฝึกอบรมออกตามภูมิภาคต่างๆ ทั้งหมด 6 ครั้ง ประกอบด้วย

1	2	3	4	5	6
ภาคกลาง (พระนครศรีอยุธยา) วันที่ 5-8 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 84 ราย	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล (กรุงเทพฯ) วันที่ 24-26 และ 30-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 157 ราย	ภาคตะวันออก เชียงใหม่ (ขอนแก่น) วันที่ 5-9 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 125 ราย	ภาคใต้ (สงขลา) วันที่ 19-23 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 160 ราย	ภาคเหนือ (เชียงใหม่) วันที่ 16-20 กันยายน พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 166 ราย	กรุงเทพฯ วันที่ 3-4 และ 7-9 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ผู้เข้าร่วม 208 ราย

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 1 (ภาคกลาง)

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร)

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 3 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 4 (ภาคใต้)

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 5 (ภาคเหนือ)

การจัดฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร

สรุปผู้ผ่านการฝึกอบรมทางวิชาการด้าน SEA ทั่วประเทศ

ครั้งที่	ภูมิภาค	ผู้เข้าร่วมอบรม (ราย)	ผู้ผ่านการอบรม (ราย)	% ผู้ผ่านการอบรม
1	ภาคกลาง (พระนครศรีอยุธยา)	84	60	71.4%
2	กรุงเทพฯ และปริมณฑล (กรุงเทพฯ)	157	115	73.2%
3	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น)	125	67	53.6%
4	ภาคใต้ (สงขลา)	160	67	41.9%
5	ภาคเหนือ (เชียงใหม่)	166	53	31.9%
6	กรุงเทพฯ	208	165	79.3%
รวม		900	527	58.6%

การนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สำหรับตนเอง ได้แก่

- ได้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มพูนองค์ความรู้และประสบการณ์
  - เกี่ยวกับหลักการและแนวทางการกระบวนการปฏิบัติที่ดีในการศึกษา SEA
  - เพื่อเตรียมการในอนาคตสำหรับจัดทำข้อเสนอจัดจ้างที่ปรึกษา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการจัดทำ SEA ต่อไป
  - การนำเทคนิควิธี/ เครื่องมือ/ กลไกการดำเนินงาน SEA มาปรับใช้และพัฒนา งานให้เกิดประสิทธิภาพและได้ผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น
  - สามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผน และปรับแนวคิดในการทำงาน
- จัดทำโครงการ/ แผนงานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างรอบครอบทุกด้าน โดยมีทางเลือกสำหรับการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อลดผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder)
- ถ่ายทอดความรู้ในกระบวนการคิดและวิธีการให้บุคลากรในสำนักงานได้รับทราบ และนำไปปฏิบัติได้

การนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

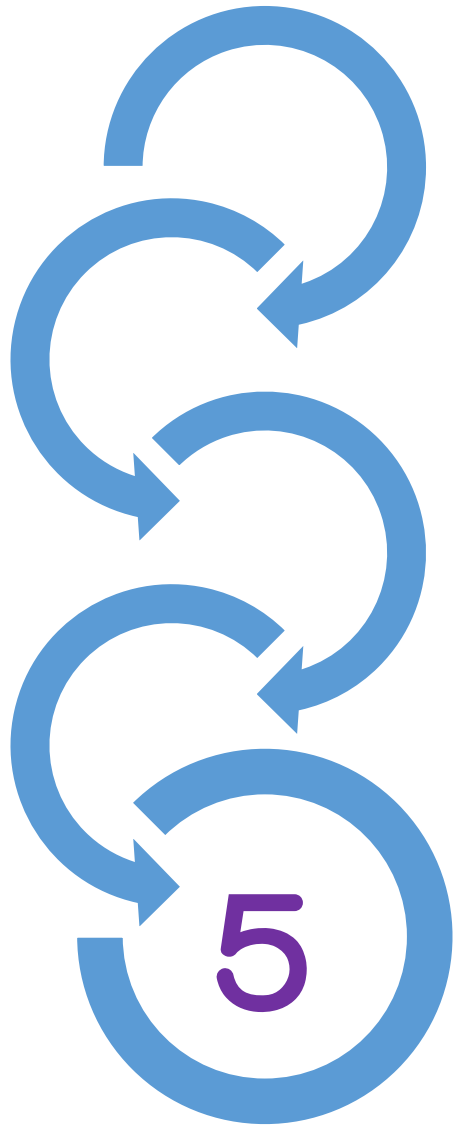
สำหรับหน่วยงาน ได้แก่

- เป็นแนวทางในการดำเนินงาน SEA หรือเข้าร่วมในกระบวนการ SEA
- นำความรู้ที่ได้รับมา
  - ประยุกต์ใช้ในการวางแผนการดำเนินแผนพัฒนาของหน่วยงาน
  - ปรับใช้ และกำกับการจัดทำ SEA ได้อย่างถูกต้อง
  - นำความรู้และทักษะไปใช้วิเคราะห์และดำเนินงานให้เป็นระบบชัดเจน
  - ขับเคลื่อนนโยบาย แผน และแผนงานของหน่วยงานที่เน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- การเผยแพร่ความรู้ในหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความตระหนักและทราบถึงแนวทางการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อเสนอการขอรับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผล ได้แก่

- การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ SEA ให้กับผู้บริหารระดับสูงและถ่ายทอดจนถึงผู้ปฏิบัติงาน
- การกำหนดหน้าที่ชัดเจน รวมถึงการสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง
- การสนับสนุนให้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาปฏิบัติจริง เน้นการมีส่วนร่วม
- การจัดทำแผนที่พิจารณาถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ว่ามีความแตกต่างกัน นำไปสู่การขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง
- ส่งเสริมให้เกิดเรียนรู้จากกรณีศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมในการรับฟังการประเมิน SEA การเชิญเข้าร่วมประชุม การอบรมต่างๆ เกี่ยวกับ SEA เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดกับองค์กร
- การขอสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดทำ SEA ในการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด

การสัมมนาระดมความคิดเห็น
เรื่อง การขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์ (SEA) จำนวน 2 ครั้ง

5

การสัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง การขับเคลื่อน การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)

วัตถุประสงค์...

- ❖ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ SEA และเผยแพร่ความสำคัญของ SEA ให้กับประชาชนทั่วไปและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องรับทราบ
- ❖ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงข้อเสนอการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) และแนวทาง (Guideline) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ระยะเวลาการจัดกิจกรรม...

ครั้งที่ 1 : วันจันทร์ที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562
ผู้เข้าร่วมประชุม 218 ราย

ครั้งที่ 2 :
วันพฤหัสบดีที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

ผลลัพธ์ของโครงการการขับเคลื่อน การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)

ปี พ.ศ.2562

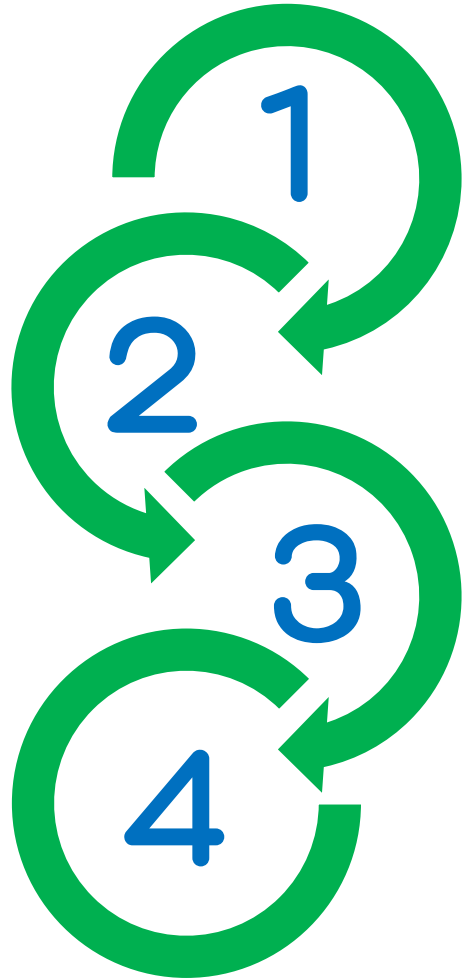
โดย ดร. พรวิภา คลังสิน หัวหน้าโครงการ
และ ดร. วิเทศ ศรีเนตร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์

Strategic

Environmental

Assessment

ผลลัพธ์ของโครงการ

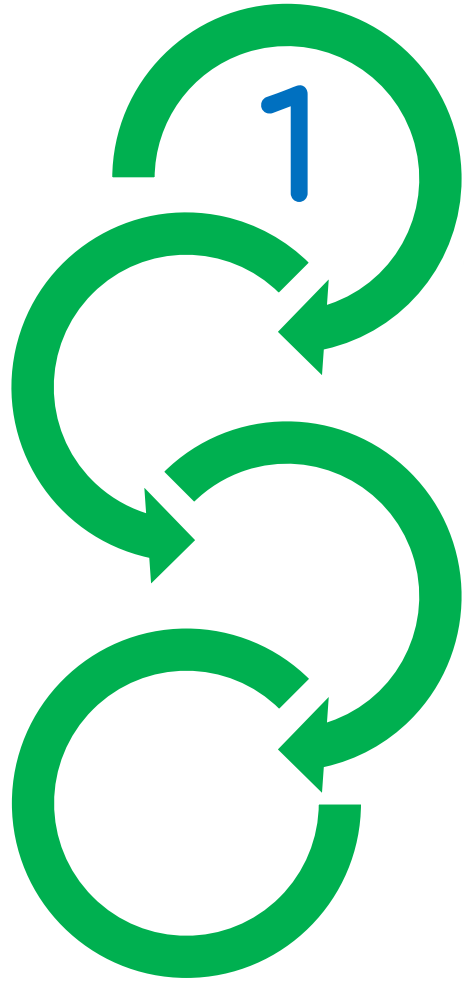
หลักสูตรการฝึกอบรม SEA ทั่วประเทศ

ข้อเสนอการจัดทำการศึกษาประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
(SEA Guideline)

คู่มือ SEA ฉบับประชาชน

ผลลัพธ์ของโครงการ

หลักสูตรการฝึกอบรม SEA

โดย ดร. พรวิภา คลังสิน
หัวหน้าโครงการ

หลักสูตรการฝึกอบรม SEA

- ❖ เนื้อหาในการฝึกอบรม SEA ประกอบด้วยสาระสำคัญและข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการศึกษาและจัดทำ SEA โดยได้นำมา กำหนดเป็นชุดบทเรียนทั้งหมด 11 บทเรียน
- ❖ เนื้อหาทั้งหมดจะได้รับการทบทวนและคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเหมาะสม ระหว่างการจัดฝึกอบรม Training for the Trainers ซึ่งได้จัดขึ้น เพื่อตกลงในเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

5-days Participatory Innovative Training

☐ ทีมผู้เชี่ยวชาญ ทำหน้าที่เป็น moderator ประจำกลุ่ม และ กระตุ้นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้ารับการอบรม

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

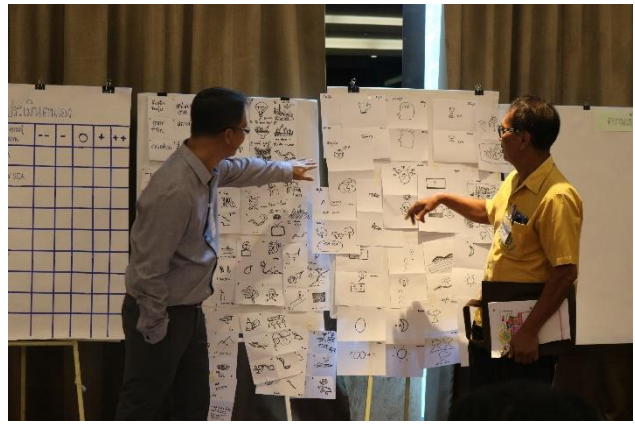
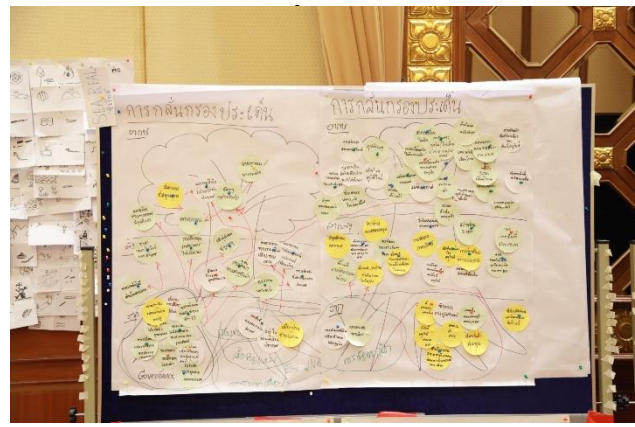
☐ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ (Design thinking)

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

☐ การเรียนรู้ 3Hs (Head, Heart and

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

☐ การเรียนรู้ โดย participative and sharing

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

☐ การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา casework ในการเรียนเพื่อ
เข้าใจจากกรณีใกล้เคียงความเป็จจริง

กระบวนการถ่ายทอดบทเรียนหลักสูตร SEA

☐ การนำเสนอผลผลิตจากการอบรม จากความเข้าใจจริง และสร้างผลงานจากการอบรมร่วมกันของกลุ่ม

บทเรียนหลักสูตร SEA จำนวน 11 บทเรียน

1 บทเรียนที่ 1 : ความรู้พื้นฐานในการจัดทำ SEA

2 บทเรียนที่ 2 : กระบวนการและหลักการ SEA ที่ดี

3 บทเรียนที่ 3 : การกลั่นกรอง (Screening) และกระบวนการจัดทำแผน (Planning Process)

4 บทเรียนที่ 4 : การกำหนดขอบเขตการศึกษา SEA (Scoping)

5 บทเรียนที่ 5 : การประเมินพื้นฐาน (Baseline Assessment)

6 บทเรียนที่ 6 : กระบวนการมีส่วนร่วม (Public Participation)

7 บทเรียนที่ 7 : การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment)

8 บทเรียนที่ 8 : เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทางเลือก (Tools for Alternative Assessment)

9 บทเรียนที่ 9 : มาตรการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Measures)

10 บทเรียนที่ 10 : การนำผลการศึกษา SEA ไปมีผลต่อการพัฒนา (SEA Integration)

11 บทเรียนที่ 11 : การติดตามผล การควบคุมคุณภาพและการรายงาน (Follow-up, Quality Control and Reporting)

บทเรียนที่

1

ความรู้พื้นฐานในการจัดทำ SEA

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานผ่านการคิดและแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 1 เพื่อเริ่มต้นทำความเข้าใจความรู้พื้นฐาน SEA

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	เริ่มต้นทำความเข้าใจความรู้พื้นฐาน SEA	ปูพื้นฐานความรู้ SEA ร่วมกันผ่านการฟังบรรยายและฟังประสบการณ์ความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม
กิจกรรมกลุ่ม	ทำความรู้จักกันในกลุ่ม ผ่านการแสดงความเห็นและความเข้าใจความรู้พื้นฐาน SEA	ความเข้าใจพื้นฐานเรื่อง SEA ผ่านการคิดและแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม

บทเรียนที่

2

กระบวนการและหลักการ SEA ที่ดี

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความเข้าใจหลักการ SEA ที่ดี ตระหนักรู้แนวทางปฏิบัติที่ดี

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 2 เพื่อทำความเข้าใจหลักการและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษา SEA

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	ทำความเข้าใจหลักการและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษา SEA	ได้รับความรู้ ความเข้าใจหลักการและกระบวนการ SEA ที่ดี ผ่านการรับฟังการบรรยาย
กิจกรรมกลุ่ม	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อย เพื่อเข้าใจหลักการและกระบวนการ SEA ที่ดี	ความเข้าใจหลักการและกระบวนการ SEA ที่ดี ตระหนักรู้แนวทางปฏิบัติที่ดี ของการศึกษา อย่างเป็นระบบและความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนและแผนงานพัฒนา

บทเรียนที่

3

การกลั่นกรอง (Screening) และกระบวนการจัดทำแผน (Planning Process)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจ หลักการ และกระบวนการกลั่นกรองประเภทการศึกษา SEA และเข้าใจกระบวนการจัดทำแผน

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 3 เพื่อทำความเข้าใจ กระบวนการกลั่นกรอง (Screening) ของ SEA และกระบวนการจัดทำแผน (Planning Process) ความเชื่อมโยงของกระบวนการจัดทำแผนกับ SEA

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การกลั่นกรอง (Screening) และกระบวนการจัดทำแผน (Planning Process) เชื่อมโยงกับ SEA	เข้าใจการกลั่นกรองประเภทของการศึกษา SEA
กิจกรรมกลุ่ม	กระบวนการจัดทำแผน (Planning Process) เชื่อมโยงกับ SEA *มอบหมายกรณีศึกษา*	ทำความเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการจัดทำแผน

การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

บทเรียนที่

4

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจวิธีการกำหนดขอบเขตและประเด็นการศึกษาที่เหมาะสม และวิธีการจัดรายงานการกำหนดขอบเขตการศึกษา

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 4 เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการกำหนดขอบเขตการศึกษาและหาประเด็นการศึกษาที่เหมาะสม และตอบสนองแผนการพัฒนา

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)	เข้าใจขั้นตอนและวิธีการกำหนดขอบเขตการศึกษา และหาประเด็นการศึกษา ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองแผนการพัฒนา
กิจกรรมกลุ่ม	การกำหนดขอบเขตการศึกษา SEA (Scoping) ของกรณีศึกษาจังหวัดเจริญบุรี	เข้าใจขั้นตอนและวิธีการกำหนดขอบเขตการศึกษา และหาประเด็นการศึกษา ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองแผนการพัฒนา
กิจกรรมกลุ่ม	การกำหนดขอบเขตการศึกษาของกรณีศึกษา SEA ของแผนพัฒนาจังหวัดเจริญบุรี	การวิเคราะห์ปัญหาประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการพัฒนาและของการศึกษา SEA เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษา ร่วมกันระหว่างทุกฝ่าย

บทเรียนที่

5

การประเมินข้อมูลพื้นฐาน (Baseline assessment)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจประเมินข้อมูลพื้นฐานและการกำหนดบริบทเพื่อสนับสนุนการพัฒนา

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 5 เพื่อให้เข้าใจหลักการและวิธีการประเมินพื้นฐาน ในอดีต ปัจจุบัน และการกำหนดบริบทเพื่อสนับสนุนแผนการพัฒนา

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การประเมินข้อมูลพื้นฐาน (Baseline assessment)	เข้าใจหลักการและวิธีการประเมินข้อมูลพื้นฐาน ในอดีต ปัจจุบัน และการกำหนดบริบทเพื่อสนับสนุนแผนการพัฒนา
กิจกรรมกลุ่ม	การประเมินข้อมูลพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ก่อนมีการพัฒนา (ของจังหวัดเจริญบุรี)	ความเข้าใจ baseline assessment จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

บทเรียนที่

6

กระบวนการมีส่วนร่วมใน SEA (Participation)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมและวิธีการจัดทำแผนการสื่อสาร

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 6 เพื่อเรียนรู้ความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างการมีส่วนร่วมและการสื่อสารในทุกขั้นตอน และการจัดทำแผนการสื่อสาร

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA (Participation)	ความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างการมีส่วนร่วมและการสื่อสารในทุกขั้นตอน และการจัดทำแผนการสื่อสาร
กิจกรรมกลุ่ม	การสร้างการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร (Public engagement and communication)	การปฏิบัติการมีส่วนร่วมใน SEA การวิเคราะห์การจัดทำแผน และ วิธีการที่ใช้

บทเรียนที่

7

การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมและวิธีการจัดทำแผนการสื่อสาร

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 7 เพื่อเรียนรู้ และทำความเข้าใจขั้นตอนการพัฒนาและประเมินทางเลือก

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment)	ทำความเข้าใจขั้นตอนการพัฒนาและประเมินทางเลือก
กิจกรรมกลุ่ม	การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment) ด้านสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคม ก่อนมีการพัฒนา (ของจังหวัดเจริญยั่งยืน)	ทำความเข้าใจการวิเคราะห์ความยั่งยืน และทางเลือกการพัฒนาสู่ความยั่งยืน
การบรรยายรวม	ช่วงพิเศษ คำถาม-คำตอบ Mid-training course	เปิดโอกาสซักถาม และแลกเปลี่ยน รับฟังเรียนรู้ด้วยกัน จากทุกคน เมื่อถึงช่วงกลางของหลักสูตร เพื่อปรับปรุงช่วงหลัง
กิจกรรมกลุ่ม	การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment) ด้านสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคม ก่อนมีการพัฒนา (ของจังหวัดเจริญยั่งยืน)	ทำความเข้าใจการวิเคราะห์ความยั่งยืน และทางเลือกการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

บทเรียนที่

8

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทางเลือก (Tools for Alternative Assessment)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจเครื่องมือและวิธีการประเมินทางเลือกต่างๆ

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 8 เพื่อเรียนรู้เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินทางเลือก

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทางเลือก (Tools for Alternative Assessment)	เรียนรู้เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินทางเลือก
กิจกรรมกลุ่ม	การพัฒนาและประเมินทางเลือก (Alternative Development and Assessment) ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ก่อนมีการพัฒนา (ของจังหวัดเจริญบุรี)	ทำความเข้าใจการประเมินทางเลือกการพัฒนา

บทเรียนที่

9

มาตรการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Measures)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจวิธีการกำหนดมาตรการต่างๆ

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 9 เพื่อให้เข้าใจการกำหนดมาตรการการหลีกเลี่ยง (Avoid) บรรเทา (Mitigate) ผลกระทบทางลบ และส่งเสริม (Enhance) ผลกระทบทางบวกของทางเลือกการพัฒนา

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	มาตรการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Measures)	ความเข้าใจการกำหนดมาตรการการหลีกเลี่ยง (avoid) ส่งเสริม (enhance) และบรรเทา (mitigate) ผลกระทบของทางเลือกการพัฒนา

บทเรียนที่

10

การนำผลการศึกษา SEA ไปมีผลต่อการพัฒนา (SEA Integration)

วัตถุประสงค์ : เข้าใจวิธีการนำกระบวนการ SEA เข้าไปเชื่อมกับกระบวนการจัดทำแผนผ่านการมีส่วนร่วม

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
กิจกรรมกลุ่ม	การสรุปผลการศึกษาของกรณีศึกษา ในทุกขั้นตอน เพื่อนำกระบวนการ SEA เข้าในกระบวนการจัดทำแผน (Planning Process)	เรียงร้อย การทำกระบวนการ SEA ทุกขั้นตอน เข้าไปใน กระบวนการจัดทำแผน (Planning Process)ผ่านการมีส่วนร่วม

บทเรียนที่

11

การติดตามผล การควบคุมคุณภาพ และการรายงาน (Follow-up, Quality Control and Reporting)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เข้าใจวิธีการที่มั่นใจได้ว่า SEA มีเข้าไปมีส่วนและมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดทำแผน

กระบวนการ : นำเสนอและอธิบายเอกสารประกอบการเรียนบทที่ 11 เพื่อเรียนรู้การทำให้ SEA มีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดทำแผนและแผนงานพัฒนาฯ

กิจกรรม	กระบวนการ	เป้าหมายการเรียนรู้
การบรรยายรวม	การติดตามผล การควบคุมคุณภาพ และการรายงาน (Follow-up, Quality Control and Reporting) การวางแผนและกำหนดขอบเขตการศึกษา SEA (Terms of Reference)	ทำให้ SEA มีอิทธิพลต่อกระบวนการแผนและแผนงานพัฒนาฯ สามารถจัดทำขอบเขตการศึกษา SEA ได้เหมาะสมครบถ้วน

การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม SEA

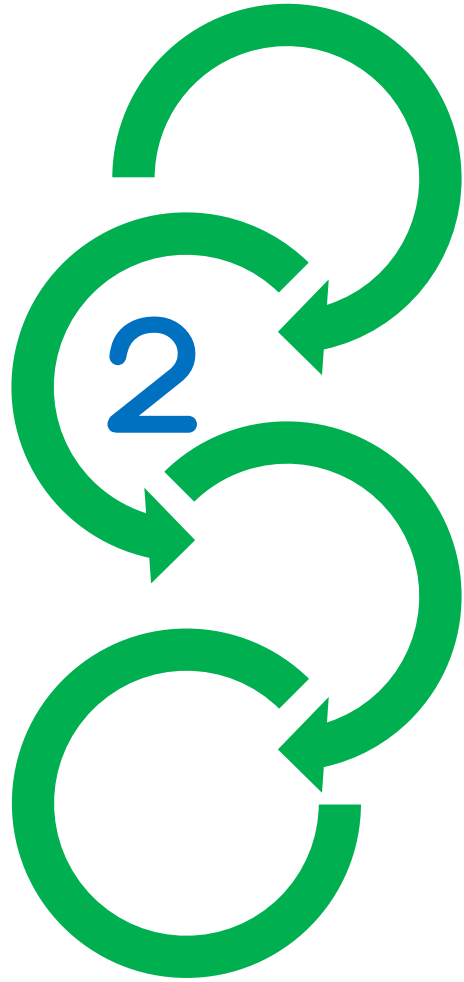

สรุปหลักสูตร SEA

- ❖ ขอบเขตเนื้อหาของบทเรียนที่ 1 ถึง 11 จะเน้นกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม
- ❖ ตั้งแต่บทเรียนที่ 3 ถึง 11 จะใช้กรณีศึกษาในการเรียนรู้ และเน้นการฝึกปฏิบัติโดยเฉพาะ

ผลลัพธ์ของโครงการ

ข้อเสนอการจัดทำการประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

โดย ดร. วิเทศ ศรีเนตร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินสิ่งแวดล้อม
ระดับยุทธศาสตร์

เป็นเครื่องมือในการบูรณาการประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการวางแผน**การพัฒนาที่ยั่งยืน** ที่กลุ่ม ประเทศและองค์กรต่างๆ จำนวนมากยอมรับและนำไปใช้ เช่น เนเธอร์แลนด์ สหภาพยุโรป ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนา แห่งเอเชีย

หลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ต้องไม่มี
การสูญเสียสุทธิ
(No-net-loss)

แบ่งปัน
ผลประโยชน์
(Benefit-sharing)

ผู้ทำให้เกิด
มลพิษต้องเป็น
ผู้จ่าย (Polluter
pays)

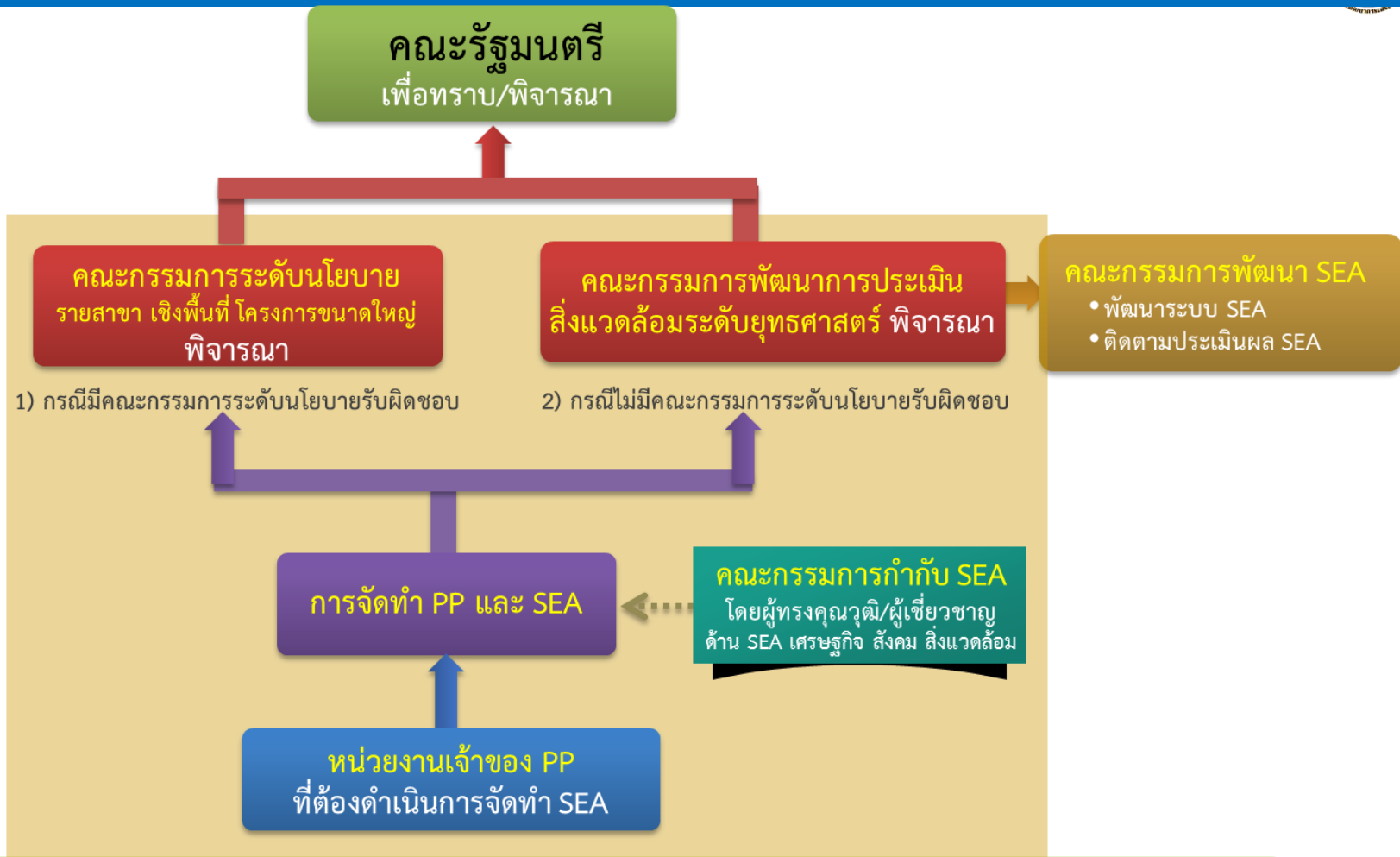
ยึดหลักการ
ป้องกันไว้ก่อน
(Precautionary
principles)

อยู่ในขีด
ความสามารถ
ที่รองรับได้
(Develop with
carrying
capacity)

หลักการและเหตุผลในการพิจารณากำหนดประเภทแผน/ แผนงาน ที่ควรจัดทำ SEA

- **ในระยะแรก** การจัดทำ SEA ควรดำเนินการในระดับ แผน/ แผนงาน ก่อน ยังไม่ควรทำในระดับนโยบาย
- **ในระยะแรก** ไม่ควรกำหนดประเภทของแผน/ แผนงาน ที่ควรดำเนินการจัดทำ SEA ไว้มากเกินไป
- ควรจัดทำ SEA หากการพัฒนาโครงการในรายสาขาและพื้นที่ เกิดปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้มีความขัดแย้งและการไม่ยอมรับของประชาชน แม้ว่าโครงการจะได้จัดทำ EIA/EHIA และได้รับอนุมัติ/ อนุญาตแล้ว
- ควรจัดทำ SEA หากการพัฒนาโครงการภายใต้แผน/ แผนงาน นั้นเกิดผลกระทบในวงกว้าง
- แผน/แผนงานที่ไม่ต้องจัดทำ SEA ได้แก่ แผน/ แผนงาน ที่จัดทำเพื่อความมั่นคงของประเทศในด้านการทหาร เพื่อการป้องกันประเทศ (Defense Security) และแผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมติ ครม.

กลไกเชิงสถาบันรองรับการดำเนินงาน SEA ของประเทศไทย

การติดตาม
ประเมินผล

- 1) การติดตามประเมินผลการดำเนินการ PP: หน่วยงานเจ้าของ PP แต่งตั้ง คณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตาม PP (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญด้าน SEA เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับ PPP) และรายงานผลต่อคณะกรรมการระดับนโยบายที่รับผิดชอบ PP นั้นทราบ
- 2) การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาระบบ SEA: กพขย. ทำการติดตามประเมินผลการจัดทำและการดำเนินงานตาม SEA ในภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาระบบ SEA ของประเทศ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

ระยะแรก

เห็นควรออก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
พ.ศ. ...

ระยะต่อไป

พิจารณาความเหมาะสมที่จะกำหนดเป็น
กฎหมายเฉพาะ

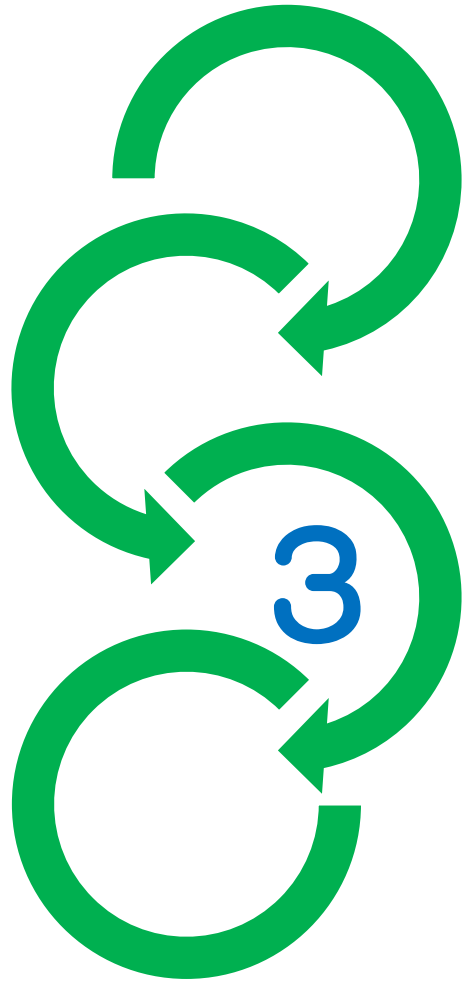
การปรับปรุงข้อเสนอการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

รายละเอียดทั้งหมดของข้อเสนอการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับ
ยุทธศาสตร์ มีมีการปรับปรุงให้มีรายละเอียดที่สอดคล้องกับ
แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการปรับปรุงขึ้นใหม่ ฉบับปี พ.ศ. 2562

**การปรับปรุงบางส่วน ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสาระสำคัญมาก แต่ทำให้เกิด
ความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับแนวทาง SEA**

- ปรับปรุงหัวข้อความหมายและนิยามศัพท์ของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ
การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้มีความถูกต้องและทันสมัย
- ปรับปรุงหัวข้อการติดตามประเมินผลให้มีความชัดเจนว่าหน่วยงานใด
หรือภาคส่วนใดที่จะเข้ามามีบทบาทหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการ
ติดตามประเมินผล
- ปรับปรุงสาระสำคัญที่ควรถูกเสนอไว้ในรายงาน SEA เพื่อให้
สอดคล้องกับรายละเอียดของแนวทาง SEA ที่ได้มีการปรับปรุงขึ้นใหม่
นี้

ผลลัพธ์ของโครงการ

แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับ
ยุทธศาสตร์ (ตุลาคม 2562)
SEA Guideline

โครงสร้าง - แนวทาง SEA (ตุลาคม 2562)

1 บทนำ	2 ความเข้าใจพื้นฐาน	3 ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	4 การทบทวนและกลไกการบริหารจัดการ
1.1 ความหมายของ SEA 1.2 พัฒนาการของระบบ SEA ของประเทศไทย 1.3 วัตถุประสงค์ 1.4 กลุ่มเป้าหมาย 1.5 โครงสร้างของแนวทางฯ	2.1 ขอบเขตและระดับการใช้ SEA 2.2 หลักการ SEA ที่ดี 2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจาก SEA 2.4 ความเชื่อมโยงของ SEA กับแผน/ แผนงาน	3.1 การกลั่นกรอง 3.2 การกำหนดขอบเขต 3.3 การพัฒนาและการประเมินทางเลือก 3.4 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน 3.5 การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และรายงานภาคประชาชน 3.6 การควบคุมคุณภาพ 3.7 การดำเนินงานแผน/ แผนงานที่บูรณาการผลกับกระบวนการ SEA 3.8 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล 3.9 การมีส่วนร่วม	4.1 องค์กรและกลไก รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน SEA ของประเทศไทย (ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2562)

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความหมายของ SEA

1.2 พัฒนาการของระบบ SEA ของประเทศไทย

1.3 วัตถุประสงค์

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

1.5 โครงสร้างของแนวทางฯ

1.1 ความหมายของ SEA

มีการให้นิยามที่แตกต่างกันไปตามบริบทและ
สถานภาพการนำไปใช้

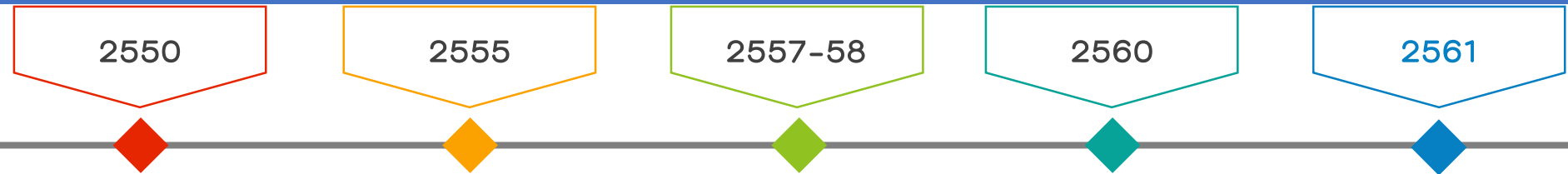
คำนิยามของ SEA ในแนวทางนี้

กระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์และมีส่วนร่วมซึ่งมุ่งการบูรณาการประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กับการวางแผนและการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมนำไปสู่ความยั่งยืน

(An analytical and participatory process that aims to integrate economical, environmental and social considerations into strategic planning and decision-making to enhance its sustainability)

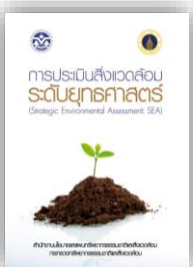
1.2 พัฒนาการของระบบ SEA ของประเทศไทย

2550

แผนพัฒนา ฉบับที่ 10
(พ.ศ. 2550 – 2554)

ผลักดันให้เกิดระบบ SEA ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย แผน และการพัฒนาระดับพื้นที่อย่างสอดคล้องกับศักยภาพในการรองรับและการบริหารจัดการมลพิษของพื้นที่

2555

แผนพัฒนา ฉบับที่ 11
(พ.ศ. 2555 – 2559)

การปรับปรุงกระบวนการ SEA

2557-58

การขับเคลื่อน SEA โดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

2560

แผนพัฒนา ฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2560 – 2564)

- ผลักดัน SEA มาใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอทางเลือกในการตัดสินใจระดับ PPP ที่เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มน้ำ
- ผลักดันการนำแนวทาง SEA มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2561

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ทำแนวทางการพัฒนาระบบ SEA
- เพิ่มขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA
- จัดทำ SEA ในยุทธศาสตร์ (สาขาและพื้นที่)
- จัดตั้งกลไกเชิงสถาบัน เพื่อพัฒนาระบบ SEA

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

พัฒนาและยกระดับ SEA เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่สำคัญ

ปัจจุบัน สศช. กำหนดแผนงานในการปรับปรุงให้ทันสมัย มีความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และการพัฒนา SEA ของสากล

แนวทางการประเมิน SEA ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562)

1.3 วัตถุประสงค์ของแนวทาง SEA (ตุลาคม 2562)

สร้างความเข้าใจ แนวคิด และวัตถุประสงค์ ของกระบวนการ SEA ให้ตรงกันและสอดคล้องกับแนวทางที่ยอมรับในระดับสากล

ส่งเสริมการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำแผน แผนงานให้มีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการประเด็นสังคมและสิ่งแวดล้อม เข้ากับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่หน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ให้มีความสามารถในการบูรณาการประเด็นสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ในขณะที่มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผน แผนงานพัฒนาต่างๆ

สนับสนุนการใช้ การติดตามตรวจสอบและทบทวน SEA อย่างถูกต้องและตรงตามความต้องการของหน่วยงานเจ้าของแผนและแผนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนและแผนงาน อีกทั้งต่อหน่วยงานเอกชนที่ประสงค์จะพัฒนาการประกอบกิจการไปสู่เป้าหมายการปรับปรุงสู่ความยั่งยืนด้วย

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

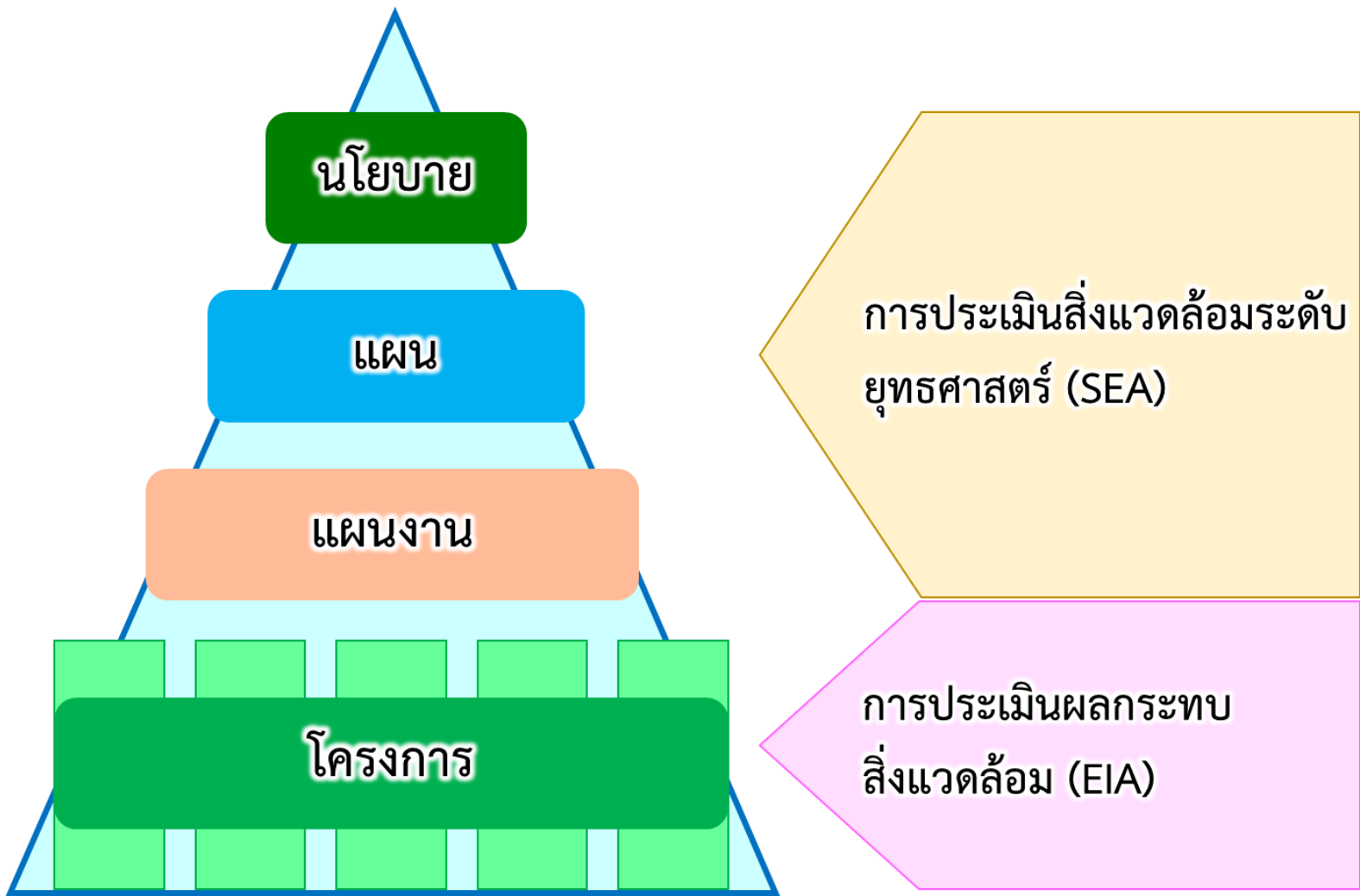

บทที่ 2

ความเข้าใจพื้นฐาน

- 2.1 ขอบเขตและระดับการใช้ SEA
- 2.2 หลักการ SEA ที่ดี
- 2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจาก SEA
- 2.4 ความเชื่อมโยงของ SEA กับแผน/
แผนงาน

2.2 หลักการ SEA ที่ดี

1. มีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. บูรณาการกับแผนหรือแผนงานพัฒนา
3. มีความยืดหยุ่น ทบทวนซ้ำเพื่อการปรับปรุงได้ และปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์
4. วิเคราะห์ประโยชน์และความเสี่ยงของแผนหรือแผนงาน และมีทางเลือกเพื่อบรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. ให้เหตุผลของทางเลือกที่ต้องการและการประเมินทางเลือกต่างๆ เปรียบเทียบกัน
6. ปกป้องโอกาสและข้อจำกัดของทางเลือกที่ต้องการ
7. พิจารณาความเชื่อมโยงและยอมได้ยอมเสียของประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
8. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียสำคัญและการส่งเสริมการเปิดเผยต่อสาธารณะ
9. ประกันคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกลาง
10. โปร่งใสตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการและมีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง
11. ใช้บรรทัดฐานในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและตามความจำเป็น
12. ทบทวน ติดตาม และตรวจสอบกระบวนการหลังจากแล้วเสร็จ และติดตามผลต่อแผนหรือแผนงาน
13. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการนำกระบวนการไปใช้
14. มีการสื่อสารให้เกิดความเชื่อถือและการเข้าถึงข้อมูลได้ อย่างเพียงพอ
15. มีความเป็นอิสระ เป็นกลาง ไม่มีแรงกดดัน
16. มองอนาคตของการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้น
17. พิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแบบสะสมในอนาคต เพื่อเป็นการเตือนล่วงหน้าก่อนเกิดผลกระทบ

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับ จะมีผลลัพธ์ตามมา ที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากการลดความขัดแย้ง ได้แก่

- เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนพัฒนา โดยบูรณาการครอบคลุมทั้ง 3 มิติการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยเหลือเลี่ยงผลเสียหายจากแผน/ แผนงานที่ไม่ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ช่วยให้ประหยัดงบประมาณในการพัฒนา ประเทศ
- เป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้การวางแผนมีความเชื่อมโยงและพิจารณาไปถึงอนาคตข้างหน้า (Looking forward) ซึ่งจะช่วยให้แผนการพัฒนาสามารถสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ช่วยให้การพัฒนาประเทศดีขึ้นไม่หยุดชะงัก เกิดการวางแผนในเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น สามารถหาแนวทางแก้ไขก่อนเกิดความขัดแย้งได้
- ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนา เนื่องจากการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์จะช่วยเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในแผน/ แผนงานอย่างเหมาะสมและโปร่งใส อีกทั้งยังช่วยเหลือเลี่ยงการสูญเสียงบประมาณเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง การต่อต้าน ความล่าช้าของแผน/ แผนงาน

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

“สร้างวิสัยทัศน์และทางเลือกการพัฒนาที่เหมาะสมและสนองความต้องการ ด้วยแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายระยะยาวร่วมกัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐ เอกชน และประชาชน โดยการส่งเสริมให้เกิดบริบทแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ สังคมและเศรษฐกิจ ที่เอื้อให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนและสร้างโอกาสการพัฒนา ด้านต่างๆ ขณะที่หลีกเลี่ยง บรรเทา ลดความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาด้วย”

ประโยชน์ที่แต่ละภาคส่วน จะได้รับ มีดังนี้

1) หน่วยงานเจ้าของแผน/แผนงาน ใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน และสนับสนุนให้แผนหรือแผนงานการพัฒนาใดของหน่วยงานฯ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2) ผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงประชาชน มีโอกาสและช่องทางเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแผนหรือแผนงานของภาครัฐ เอกชน และนักลงทุน สร้างความโปร่งใสในการตัดสินใจการพัฒนา และเกิดกลไกการดำเนินงานร่วมกัน

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

- ประโยชน์ที่แต่ละภาคส่วน จะได้รับ มีดังนี้
- 3) องค์กร สถาบัน และประชาชน ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างขีดความสามารถ ให้ความรู้ ความเข้าใจและมีมุมมองการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการศึกษา การอบรม และถ่ายทอด ความรู้
- 4) ทุกภาคส่วนเกิดความสมานฉันท์ มีเป้าหมายร่วมกัน ในการพัฒนา ให้เกิดประโยชน์แก่ ทุกฝ่าย ลดความขัดแย้งในการดำเนินงาน โดยการพัฒนาและประเมินทางเลือกต่างๆ ตลอดจนการตัดสินใจการพัฒนาร่วมกัน
- 5) รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการกำหนดนโยบาย แผนและแผนงาน ในการสร้าง กรอบการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว มองอนาคต และสร้าง อิทธิพลในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.4 ความเชื่อมโยงของ SEA กับแผน/ แผนงาน

ในทางปฏิบัติ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ “สามารถนำมาใช้เมื่อไรก็ได้ ในแต่ละรอบของการวางแผนหรือแผนงาน” ทั้งที่ยังไม่มีแผนหรือมีแผนอยู่ก่อนแล้ว

1. แผน/ แผนงานใหม่

เป็นการบูรณาการเข้าไปในกระบวนการพัฒนาแผนเลย หรือที่มงาน SEA เป็นส่วนหนึ่งของทีมจัดทำแผนหรือแผนงาน (กรณีจัดทำแผนใหม่จำเป็นต้องกำหนดไว้เป็นข้อบังคับ/ ระเบียบบให้เจ้าของแผนหรือแผนงานต้องพิจารณาการจัดทำ SEA ไว้ในการจัดทำแผนหรือแผนงานด้วย

2. แผน/ แผนงานที่มีอยู่แล้วและจะทบทวนในรอบถัดไป

เป็นการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแผนเดิมข้อมูล มุมมองในมิติความยั่งยืน ที่อาจขาดหายไป สิ่งสำคัญมากที่จะทำให้การทบทวนและปรับปรุงแผนฯ เกิดประโยชน์ต่อรอบหน้าระยะถัดไปของการจัดทำแผนหรือแผนงาน กรณีนี้พบได้ในประเทศไทยในหลายหน่วยงาน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค และรายสาขา

3. แผน/ แผนงานซึ่งต้องจัดทำและกำลังอยู่ระหว่างการจัดทำ

กระบวนการ SEA ยังเกิดประโยชน์สำหรับกรณีที่เจ้าของแผนหรือแผนงานยังอยู่ระหว่างการจัดทำ หรือ ยังจัดทำไม่แล้วเสร็จ หากนำเอาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้ควบคู่กับการจัดทำแผนฯ ก็จะสามารถทำให้การวางแผนนั้นเป็นเชิงยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้มากขึ้น

บทที่ 3 ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน

3.1 การกลั่นกรอง

3.2 การกำหนดขอบเขต

3.3 การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

3.4 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

3.5 การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และ

รายงานภาคประชาชน

3.6 การควบคุมคุณภาพ

3.7 การดำเนินงานแผน/ แผนงานที่บูรณาการผลกับกระบวนการ SEA

3.8 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

3.9 การมีส่วนร่วม

3.1 การกลั่นกรอง (Screening)

- เป็นประเภทของแผน/ แผนงานที่อยู่ใน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
- เป็นแผน/ แผนงานที่หน่วยงานเจ้าของแผนหรือแผนงาน พิจารณาเห็นว่าการดำเนินงานของแผนในอนาคตอาจก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ในมิติพื้นที่หรือระยะเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งมีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง และต่อต้าน

3.2 การกำหนดขอบเขต (Scoping)

- (1) การวิเคราะห์และทบทวนแผน/ แผนงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- (2) การระบุขอบเขตเชิงพื้นที่และระยะเวลา และการหาประเด็นยุทธศาสตร์
- (3) การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน และการกำหนดตัวชี้วัด
- (4) การประเมินสถานภาพและแนวโน้มการพัฒนา
- (5) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร

3.3 การพัฒนาและการประเมินทางเลือก (Alternative development and assessment)

- (1) การพัฒนาทางเลือก
  - (1.1) การบูรณาการยุทธศาสตร์ของแผน/ แผนงานเข้ากับยุทธศาสตร์ของการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
  - (1.2) การพิจารณาทางเลือกไม่ดำเนินงาน
  - (1.3) การพัฒนาทางเลือกใหม่ต่างๆ
- (2) การประเมินทางเลือก
  - (2.1) การคัดเลือกตัวชี้วัดใช้ในการประเมินทางเลือก
  - (2.2) การให้น้ำหนักตัวชี้วัด
  - (2.3) การพิจารณาให้คะแนนและเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ
  - (2.4) การระบุอิทธิพลและวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของทางเลือกต่างๆ
  - (2.5) การระบุทางเลือกที่ต้องการ

3.4 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Measures for sustainability)

- เน้นมาตรการส่งเสริม (Enhance) ประโยชน์ในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ขณะที่มีการหลีกเลี่ยง (Avoid) หรือลด/ บรรเทา (Mitigate/ Reduce) ผลกระทบทางลบ หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

3.5 การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และรายงานภาคประชาชน (Final Technical and non-technical report)

- ต้องรวมผลที่ได้จากทุกขั้นตอนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โดยเน้นลำดับความสำคัญที่ต้องริเริ่มปฏิบัติการและกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ก่อน และควรระบุองค์การบริหารจัดการข้อเสนอแนะของรายงาน ไว้ชัดเจน

3.6 การควบคุมคุณภาพ (Quality control)

- อาจจัดทำเป็นบัญชีรายการ (Checklist) เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบควบคุม ซึ่งหากพบประเด็นที่อาจส่งผลกระทบในอนาคต หรือมีประเด็นที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะช่วยให้สามารถทบทวนและดำเนินการซ้ำ (Iterative)

3.7 การดำเนินงานแผน/ แผนงานที่บูรณาการผลกับกระบวนการ SEA (Plan/program implementation)

ขั้นตอนนี้มีลักษณะรูปแบบหลายอย่าง ให้เหมาะสมกับแผน/ แผนงาน ได้แก่

- การนำผลการศึกษาของ SEA ไปนำเสนอในกระบวนการจัดทำแผน/ แผนงานเมื่อแล้วเสร็จ
- การนำผลการศึกษาในแต่ละขั้นตอนเข้าไปร่วมในกระบวนการจัดทำแผน/ แผนงาน เพื่อติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของแผน/ แผนงานจากการนำผลการศึกษาของ SEA ไปใช้
- การปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการของทีมนักศึกษาของ SEA และ แผน/ แผนงานเข้าด้วยกัน

3.8 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Follow-up, monitoring and evaluation)

- การจัดทำแผนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เนื่องจากการดำเนินงานของแผน/ แผนงานที่ปรับปรุงหลังนำทางเลือกที่เหมาะสมกว่าไปใช้ อาจมีความไม่แน่นอนและเสี่ยงต่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเป็นระยะหลังการดำเนินงานตามทางเลือก

3.9 การมีส่วนร่วม (Participation)

- ขั้นตอนการมีส่วนร่วมจะสอดแทรกอยู่ในเกือบทุกขั้นตอนของกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมจำเป็นสำหรับกระบวนการ SEA ที่ดีและยอมรับได้ของผู้มีส่วนได้เสีย

บทที่ 4 การทบทวน และกลไกการบริหาร จัดการ

4.1 องค์กรและกลไก รวมทั้งระเบียบที่
เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน SEA ของ
ประเทศไทย

4.1 องค์กรและกลไก รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของประเทศไทย (ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2562)

องค์กรและลำดับชั้นการบริหารจัดการ

กลไกการบังคับใช้กฎหมาย

○ ในระยะแรก (พ.ศ. 2561-2564) เห็นควรออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดทำ SEA

○ ระยะต่อไป คณะกรรมการพัฒนาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์พิจารณาความเหมาะสมที่จะกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ

การกลั่นกรองเพื่อกำหนดประเภทของแผน/ แผนงาน/ โครงการขนาดใหญ่ ที่ควรดำเนินการ

- ในระยะแรก การจัดทำ SEA ควรดำเนินการในระดับแผน/ แผนงาน ก่อน ยังไม่ควรทำในระดับนโยบาย
- ในระยะแรก ไม่ควรกำหนดประเภทของแผน/ แผนงานที่ควรดำเนินการจัดทำ SEA ไว้มากเกินไป
- ควรจัดทำ SEA หากการพัฒนาโครงการในรายสาขาและพื้นที่ เกิดปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้มีความขัดแย้งและการไม่ยอมรับของประชาชน แม้ว่าโครงการจะได้จัดทำ EIA/EHIA และได้รับอนุมัติ/อนุญาตแล้ว
- ควรจัดทำ SEA หากการพัฒนาโครงการภายใต้แผน/ แผนงาน นั้นเกิดผลกระทบในวงกว้าง
- แผน/แผนงานที่ไม่ต้องจัดทำ SEA ได้แก่ แผน/ แผนงานที่จัดทำเพื่อความมั่นคงของประเทศในด้านการทหาร เพื่อการป้องกันประเทศ (Defense Security) และแผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมติกรม.

4.1 องค์กรและกลไก รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของประเทศไทย (ณ เดือนกันยายน พ.ศ. 2562)

รายสาขา

1

- 1) แผนด้านคมนาคม
- 2) แผนพัฒนาพลังงานและปิโตรเลียม
- 3) แผนพัฒนาการบริหารจัดการแร่

เชิงพื้นที่

2

- 1) แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำ/แผนพัฒนาชายฝั่งทะเล
- 2) แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะ/พื้นที่พิเศษ
- 3) แผนพัฒนานิคมอุตสาหกรรมหรือการพัฒนาพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

3

แผนหรือแผนงานในรายสาขาหรือเชิงพื้นที่ นอกเหนือจาก (1) และ (2) ทั้งนี้ ตามที่ กพย. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างตัวชี้วัดที่ใช้
ในแผน/ แผนงาน
รายสาขาและเชิง
พื้นที่ที่กำหนดใน
ต่างประเทศ

ภาคผนวก ค

กระบวนการมีส่วนร่วม
และการสื่อสาร
การประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับ
ยุทธศาสตร์

ภาคผนวก ข

เครื่องมือและเทคนิค
การประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับ
ยุทธศาสตร์

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างกรณีการประเมิน
สิ่งแวดล้อมระดับ
ยุทธศาสตร์ในประเทศไทย
(ณ กันยายน ๒๕๖๒)

ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มีเป้าหมายเพื่อ

- ให้นำหน่วยงานของรัฐ นำไปใช้เพื่อให้บรรลุการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของประเทศไทย
- ให้นำหน่วยงานของรัฐ สามารถนำเครื่องมือและกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบได้ในการริเริ่มดำเนินงานโดยการบังคับใช้ตามกฎหมาย

องค์ประกอบ.....

หมวด 1 กลไกและองค์การขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

หมวด 2 ประเภทของการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

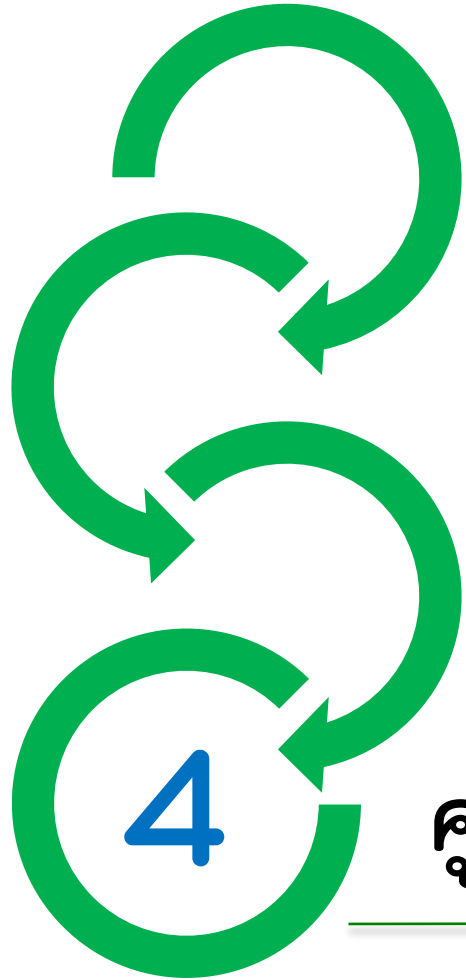
หมวด 3 แนวทางปฏิบัติการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

หมวด 4 การสร้างขีดความสามารถการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

หมวด 5 การกำกับและติดตามประเมินผลการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ผลลัพธ์ของโครงการ

คู่มือ SEA ฉบับประชาชน

คู่มือ SEA ฉบับประชาชน

เนื้อหาประกอบด้วย

- SEA คืออะไร
- หลักการ SEA ที่ดีมีอะไรบ้าง
- ประโยชน์ของ SEA
- ขั้นตอน SEA
- บทบาทและช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ SEA
- แผน/แผนงานที่เข้าข่ายควรจัดทำ SEA
- หน่วยงานที่พิจารณา SEA

จบการนำเสนอ